

Gazdag ércvagyon a Bakonyban

A Magyarhoni Földtani Társulat bauxitkutatással foglalkozó vándorgyűlését kedden Balatonalmádiban nyitották meg. A háromnapos ülésnek első előadását dr. Barnabás Kálmán, az Alumíniumipari Tröszt főgeológusa tartotta. Beszámolt a kutatás eddigi eredményeiről és a geológusok soronkövetkező feladatairól. Elmondta, hogy a legújabb kutatásokkal Fenyőfő és Bakony-szentlászlói térségében gazdag ércvagyont bukkantak. A legjobb eredménnyel kecsegtető 3-as és 4-es számú lelőhelyet részletesen is felkutatották és kiderült, hogy a telepek átlagos vastagsága 8–10 méter, de egészen ritka, 40–50 méteres réteget is harántoltak a fúrógépekkel. A bányák megnyitásához szükséges adatokat a geológusok már összegyűjtötték. Az előadó elmondta, hogy a Fejér megyei bauxitbányák területén is sikeresen felderítést végeztek a rákhegyi és az úgynevezett bitói térségben. A szakemberek az ismert lelőhelyeken kívül új, eddig jórészt ismeretlen területeken is munkához látnak, így például a Vértesben is kutatnak.

Néhány, elkapkodott betűkkel rótt sor a jegyzetfüzetben: „A kettes alapszervezet taggyűlése. Három tagfelvétel. Az ajánlók egyike: tudom, hogy jó elvtársunk lesz, mert megvan benne az a belső erő, tartás, ami a kommunista által elengedhetetlen”. És egy sorral lentebb, a válaszkérésre ösztönöz, kétszer aláhúzott kérdés: „mi teszi kommunistává az embert?”

Felelősségtudattal

A három tagfelvételre egyik üzemünkben került sor: a párt-alapszervezet taggyűlésén egyhangú szavazással fogadták soraikba a jelölteket, s az ajánlók — maguk is fizikai munkások, akárcsak az ajánlottak — felelősségtudattal mérlegeltek. Olyan embereket javasoltak tagoknak, akik nemcsak szocialista brigádként a munkában, hanem általános magatartásukkal, egyéb tulajdonságaikkal is kitűntek. Ez lenne tehát a kommunista ismerő? Kézenfekvő azt válaszolni, hogy igen, ez is, s fel kell lapozni a párt szervezeti szabályzatát, ott

Örökös megújulás

szabatos mondatokban feltehető a kommunista joga és kötelessége. Példamutatás a munkában és a magánéletben; a párt elméletének és gyakorlati politikájának megismerése, cselekvő támogatása; aktív részvétel a kommunista közösség tevékenységében; a párt és a tömegek kapcsolatának állandó fejlesztése; a kezdeményező készség, a ténylekkel való bátor szembenézés; s még mi minden.

Az egész ember

A párt IX. kongresszusára készülve minden párt-szervezetben azt is összegezzük, milyen eredménnyel járt pártépítő munkájuk az elmúlt négy esztendőben? A végső mérleget a kongresszus vonja majd meg, de tény: a párt sorainak szám-szerű növekedése mellett a VIII. kongresszus óta eltelt négy esztendőben a pártagnak felvettek — minőségi-tartalmi erősödést is jelentettek. Pártalapszervezetünk nagy többségében olyan elvi alapon mérlegeltek: megtalálhatóak-e azok

a fő vonások a felvételre jelentkezésben, amelyek kommunistává teszik az embert? Mert lényeges a munka, de — nem minden. Dolgozhat valaki úgy is jól a gépe mellett, hogy azonkívül nem törődik semmivel; fontos az iskolai végzettség, a tanulás, továbbképzés, de mit ér, ha önzéssel, szerénytelenséggel párosul? Az egész ember kell, hogy mérlegre kerüljön, ha a párt sorai-ba való felvételéről döntenek: s akkor reális igazán a mérce, ha nem sémákhoz, hanem az egyes emberhez, sajátos adottságaihoz igazítják. Vannak alapvető követelmények, melyekből engedni jöttányt sem lehet: az elvi szilárdság, a humanitás, a példamutatás, s a vasfegyelmű vállalkozás. Am a részleteket tekintve hiba lenne teljesen azonosan mérni a szöveget a kutató-mérnökkel, a tsz-tagot a vezető beosztású munkással.

A kommunisták tekintélyét, emberi-erkölcsi rangját az adja, hogy a hétköznapok minden feladatában — országos ügyekben és helyi teendőknél — elsőként veszik ki részüket: áldozatkészek, önzetlenül többet vállalnak, melegszi-vűvek, s ha kell következetesen kemények. Öreg, sokat megért szakmunkások, a föld művelői éppúgy megtalálhatók soraikban, mint a nagyszemű műszaki eredményeket produkáló mérnökök, az emberpalántákat formáló pedagógusok. A céltudatosság, az akarás az a belső erő, ami összeköti, s hasonlót teszi őket. Mert az el-sorolaton kívül ez is kell ahhoz, hogy kommunistává legyen az ember: a belső tűz, az örök nyughatatlan-ság, a nép ügyét szolgáló, mindig megújuló többlet-akarás.

Magasabb lesz a mérce

Persze, ki tagadná, hogy tévednek is a kommunisták, de: van erejük, bátorságuk annak beismeréséhez! Az őszinteség magunkkal és másokkal szemben, a dolgok nevén nevezése — ez is feltétele annak, hogy a kommunista megtisztelő rangját kiérdemelje az ember. A mozgalom nagyszerű múltja, s küzdelmes jelenünk embert próbáló feladatai hány követendő, lelekesítő példát állítanak elénk: ilyen a kommunista! És mégis; napról napra, újra és újra változnak a követelmények, magasabb lesz a mérce, örökös, percre sem szűnő megújulás ez. A párt fejlődése, társadalmunk szocialista átalakítása fokról fokra növeli a kommunistákkal szemben támasztott erkölcsi követelményeket. Vállalni e próbát, s becsülettel helytállni, elvtársaink és munkatársaink előtt egyaránt bizonyítási érdemességünket — össze-foglalója mindannak, ami kommunistává teszi az embert!

M. O

Magyar-német agrártudományi kísérletek

A Georgikon napok alkalmából Keszthelyre látogatott dr. H. Schmaltz, a hallei Egyetem dékánja. Dr. Belák Sándor egyetemi tanár, rektorhelyettes és dr. H. Schmaltz professzor tájékoztatta az MTI munkatársát az együttműködés eredményeiről. A 170 éves Georgikon utóda és a 150 éves hallei egyetem kutatógárdája között az ésszerű vetésforgó, a talajjavítás és az üzemszervezés módszereinek kidolgozása mindkét intézetben elsődleges feladat. A hasonló éghajlati és talajadottságok mellett a részki-sérletek megoszthatók.

A tudományos együttműködés azonban nem merül ki a közös kísérletekben. Az elmúlt években 140 szakdolgozatot cseréltek ki, ötven kutató kereste fel a társegyetemet mindkét részből, és 120 német, illetve magyar

Az előkészítés fontos állomása

A hónap elején életbelépett egy olyan kormányrendelet, amely mellett szóltanul elmenni semmiképpen sem volna helyes. A hivatalosan 10/1966-os számon viselő jogszabályos gondolkodás, amely a szállítási szerződések új rendszerét szabályozza. A szállítási szerződések igen lényeges tényezői a vállalatok közötti szerteágazó kapcsolatok, az anyag-, féltermék-, termelőeszköz- és fogyasztási cikkek forgalmának alakulásának — a rendelkezés horderejét tehát aligha kell bizonygatni. Különösen, ha még hozzátesszük, hogy a rendelet elveiben és konkrét intézkedéseiben is összhangban áll a gazdasági mechanizmus reformjával, s így hatályba lépését az előkészítés fontos állomásának tekinthetjük.

A jogszabály és a reform elveinek rokonságát nem nehéz felfedezni. Alapvető jellegzetessége, hogy a szükségletek kielégítéséből indul ki: arra az elvre épül ugyanis, hogy a szerződések alapja a valóságos, tehát a fogyasztó és felhasználói igényekben kifejezésre jutó népgazdasági szükséglet. Ennek az alapelvnek a kimondása a tervezőközpontú elv alkotott korszerű felfogásra épül: lényegében arra, hogy a fejlesztés és a gazdasági folyamatok fő irányait kell kijelölnie, a részfeladatokat meghatározását azonban nem vállalhatja magára. Azok szabályozását közgazdasági eszközökkel kell és lehet hatékonyan elvégezni.

A szállítási szerződések most felváltott rendszerét nem a szükségletekre, hanem a vállalatoknak a forgalomtól, az árumozgástól gyakran elkülönült részlet-térvé építette a szerződéseket. Így megfosztotta azokat lényegesen az árumozgalmat és folyamatát szervező szerepüktől. A formális kapcsolatok feloldása azzal az eredménnyel bízt, hogy a szállítási szerződés a vállalatok egyik legmegbízhatóbb eszközévé válik a piac igényeinek felmérésére és saját, hatékony gazdálkodási programjuk kidolgozására.

A tervvel való formális kapcsolatok feloldása jelenlegiben abban is, hogy a jogszabály a szerződéskötési időszaktól ugyancsak rugalmasan szabályozza. A rendelkezések többé nem kell lényegében a naptár és nem a termelési folyamat alakulásától függő olyan időpontban feladni, amikor a megrendelő maga még nem tudja, hogy partnerei vele szemben milyen igényeket támasztanak. Közismert: az eddigi gyakorlatnak nem kis szerepe volt abban, hogy a vállalatoknál felesleges készletek halmozódtak fel. Az új rendelkezés értelmében olyan időpontban és időtartamra kell a szerződéseket megkötöni, mely legjobban

megfelel a szükségletek képviselő vásárlói érdekeinek és egyszersmind az eladó termelési lehetőségeinek. Időpontok és időtartamok szempontjából is tehát a szükségletekhez igazodik a 10/1966-os kormányhatározat.

Uj szállítási szerződéses rendszerünk és a gazdaságirányítási rendszer reformjának elvi rokonságát tanúsítja az is, hogy az új intézkedések következtében erősítik a megrendelő helyzetét. Eddig a szállítói érdekek érvényesültek egyoldalúan. Ezentúl a megrendelő adminisztratív úton már nem lehet szerződés-kötésre kötelezni, viszont módot kap arra, hogy a szükségletek változása esetén a szerződést módosíthassa, sőt, megfelelő feltételek mellett elálljon attól!

A megrendelő védelmét további intézkedések is szolgálják: a szerződésszegési szankciók súlyosbítása, a kötbérkulcs megduplázása stb. Joga lesz a megrendelőnek arra is, hogy ha a szállító kötelezettségének nem rendelteszerűen tesz eleget, visszatartsa az elenértéket, avagy visszakövetelje azt. Fontos vonása ez a rendelkezésnek annyiban is, hogy alkalmas arra, hogy egyes vállalatok monopoli helyzetéből következő káros törekvéseket gyengítse!

A 10/1966-os rendelkezés a reform szellemét sugározza abban is, hogy új teret ad a kereskedelmi módszerek érvényesülésének. A rendelkezés például lényegében számol az új mechanizmus bevezetése utáni rugalmas árszabással, a megegyezések árrakkal. Ha a szerződő felek valamelyike különleges előnyt kíván magának biztosítani, árszabást nyújthat vagy felárat követelhet cserébe. A kereskedelmi módszerek terjedését tükrözi emellett, hogy új szerződéses formákat is teremt a rendelet. A kapacitásszerződést például, amellyel a megrendelő meghatározott időre előre termelési kapacitást köthet le magának; a fejlesztési szerződést, amelyvel a kooperáló vállalatokat bevonhatja a gyártmányfejlesztésbe; s végül a bizományos szerződést. Ennek keretében a termelő saját kockázatára, tőle nem rendelt új termékek forgalmáhozatalával bízhat meg valamely szervezetet.

Továbbiak felhozni aligha szükséges, hogy a szállítási szerződések életbe léptet rendszerét a gazdasági mechanizmus reformjának előkészítésében nagy horderejű intézkedésként üdvözölhetjük. Azt azonban hadd tegyük mindehhez hozzá: az új szállítási szerződéses rendszer csak lehetővé teszi, hogy a vállalatok mostantól kezdve valóban a tényleges szükségleteknek megfelelő termeléshez szereznek be készleteiket. Nem kevésbé múlik ez azonban azon, hogy egyik-másik vállalatnál mennyire fogják fel a rendelkezés tartalmi lényegét, hogyan alkalmazzák a kapott eszközöket. Ideje kialakítani ehhez az igények felmérésének legmegbízhatóbb módját és a vállalati anyaggyártókat hatékony rendszerét is.

M. M.

Jó ellátás a leszállított áru textilárból

A ruházati cikkek február 1-i árszállítása kedvezően hatott a forgalomra. Egyes cikkekből azonban a kereslet nem tudta kielégíteni. A leszállított áru ruházati cikkek többségének azonban csak most ősszel jön az igazi szezonja.

Nylon női harisnyából már júliusban 1 millió pár volt raktáron. A hazai ipar két és fél millió párat ad, importból meg 3 millió jön, így a 6,5 millió pár mindenképpen kielégíti az igényeket. Az év végéig kerekén 5 millió férfing kerül az üzletekbe, többsége 150 forint aluli áron. Többetként jelentkezik még a már szeptember közepén forgalomba kerülő mintegy 300 000 darab angol, osztrák, olasz kötött holmi. (MTI)

Legalább az általános iskolát...

Az új tanév feladatai a szegedi járásban

Eppen öt esztendeje lesz októberben, hogy megjelent az oktatási reformtörvény. Alapelvei szerint a jövőben az iskolai munka legfontosabb feladata: közelebb hozni a tanítást az élthez; korszerűbben oktatni a természetismeret, külön figyelemmel fordulni az ifjúság szocialista világnézetének, erkölcsének kialakításában. Váltsuk talán apró pénzre a szegedi járás ebben a munkában elért sikereit, de a további problémákat és feladatokat is..

Fiatalok szakma nélkül

Azóta, hogy az iskolakötelezettség korhatárát a 16. életévre emelték, 1562 diák helyett 1683 végzi a nyolcadik osztályt, a 14–15. életévüket betöltött általános iskolások száma pedig 607-ről 641-re emelkedett. Ők minden bizonnyal befejezik általános iskolai tanulmányukat. Viszont ezeknek a fiataloknak közel egyharmada nemhogy középiskolába, de még ipari és mezőgazdasági tanulóknak sem jelentkezik, hanem inkább otthon segít a háztartásban, vagy a mezőgazdasági munkában. Gyakran a szülők ludasak ebben, akik még ma is rossz szemmel nézik a gyerekeik továbbképzését biztosító mezőgazdasági iskolákat. Pedig így — szakma nélkül — a fiatalok értékes éveket veszítenek. Annál is inkább probléma ez, hiszen összefügg az oktatási reform egyik jelentős feladatával, a körzetesítéssel is. Az elmúlt években a járásban nyolc iskolát körzetesítették és tízet szüntettek meg elnéptelenedés miatt; ez utóbbiakat a tsz-ek vették meg saját céljaikra. A körzetesítést amúgy is még mindig gátolja a szétszórt tanyarendszer és a rossz közlekedés. Ezen egyelőre a diákokotthonok segíthetnek, ahová a tanyai kisdíjak is beköltözhetnek. Jelenleg a kisteleki és mórhalmi otthonokban jobbára középiskolások, a tavaly elkészült balástyai diákszállóban pedig általános iskolások laknak.

Új gimnázium — üres osztály

Az iskolai életnek mondhatni legelemibb feltétele a tanterem. Üllesen, Újszentivánon, Balástyán, Öttömösön, és Dócon épültek ugyan új osztálytermek, de ezek csak a szükségmegoldásokat

szüntették meg. Az egy osztályteremre jutó tanulóik száma 38-ról mindössze 37-re csökkent, melynek oka inkább a diákok létszámának csökkenése volt. Az iskolák többségében ma is váltakozva; délelőtt és délután tanítanak.

Egészen más, bizonyos értelemben ellentmondó problémát jelent a kisteleki, mórhalmi és üllési gimnáziumok megnyitása. Joggal hihetünk: általuk biztosított a középiskolai továbbtanulás lehetősége a járásban. Ezzel szemben a munkahelyek között is többször megjelent már a mórhalmi iskola felhívása, melyben jelentkezőket kér az első osztályba. Megintcsak a szülők idegenkedésére apellálunk, akik szívesebben küldik gyermekeiket városi gimnáziumokba — bizony nem mindig indokoltan. Pillanatnyilag úgy tűnik: a mórhalmi gimnázium első osztályába beiratkozott hat tanulóval nem lehet új tanévet kezdeni.

Kétes eredmény

Eredményesebb felkészítést a termelőmunkára — mondja oktatási reformunk egyik sarkalatos pontja. Gyakorlati foglalkozás címmel új tantárgy is került a kisdíjak órarendjébe, melynek következtében az elmúlt évek során már harminc iskolában 5518 tanuló szerénykedett iskolai gyakorlatok keretében, tanműhelyekben. A nevelők — igen helyesen — elsősorban az olyan munkára szoktatták diákjaikat, melynek hasznosságát maguk a tanulók is tapasztalhatták. A gyakorlatok keretében termelt zöldségféléket napközi otthonoknak adták el, a műhelyfoglalkozásokon készített szemléltetőeszközöket pedig az óvodáknak. A fentebb említett új gimnáziumokban mezőgazdasági szakmai előkészítésben részesítették a tanulókat. Kisteleken gyümölcs-termesztő és faiskolakezelő szakközépiskola működik. Néhány tanyai iskolában a gyakorlati oktatást mezőgazdasági szakkor helyettesíti — sikeresen. Az eredmény mégsem egyértelmű. Változatlanul kevesen jelentkeznek ezekből az iskolákból mezőgazdasági pályákra.

Sürgős tennivalók

Az oktatási reform életbeléptetése óta eltelt esztendőket az alapelvek helyességét

igazolták. Az iskolai munkát tehát az új tanévben is ezek fogják meghatározni. A konkrét feladatok közül talán legjelentősebb, hogy a szülői házzal szorosabban együttműködve valamennyi első osztályba beiratkozott tanuló 16 éves koráig elvégezze az általános iskolát, a műveltség legalapvetőbb követelményét. Ezzel összefüggésben gondos körültekintéssel szervezzük meg a tanyai iskolák szakemberes felszerelési ellátását. Elsősorban számunkra kell biztosítani tantermi felszereléseket, különféle oktatási eszközöket; s a nagyobb létszámú tanyai iskolákban idegen nyelvként az orosz nyelv tanítását is bevezetjük. Persze ez megintcsak összefügg a szaktanár-ellátottság problémájának megoldásával. A tanyai általános iskolákban változatlanul „hiányciklik” a nevelők, s a jövőben pályázatok útján, kezdő tanárok munkába állításával akarnak javítani ezen a rossz statisztikán. Állandó jellegű és nyári tanfolyamokkal, gyakoribb szakfelügyelettel támogatják majd az itt dolgozó pedagógusok munkáját. Új tantermek is szerepelnek a jövő évi beruházási programban, különösen műhelyes és tornatermek. Szükség is van rájuk, hiszen a járásban mindössze nyolc iskolában van tornaterem, melyek közül csupán kettő felel meg a korszerű követelményeknek. Huszonnegy iskolában dolgoznak műhelytermekben, öt helyen pedig — Bordányban, Kisteleken, Ruzsán, Szatymazon és Zsombón — folyosón, vagy más helyiségekben folynak a műhelyfoglalkozások. A jövő tanévben szervezzük meg a mórhalmi és üllési gimnáziumokban működő mezőgazdasági szakközépiskolákat is.

A fenti program az MSZMP járási végrehajtó bizottságának és a szegedi járási tanács vb augusztusi együttes ülésének állásfoglalása. Közvetlenül az új tanév előtt a szegedi járásban dolgozó általános iskolai igazgatók értekezletén is elhangzott, ahol megvitatták az elmúlt esztendő legfontosabb tapasztalatait, és előkészítették az 1966/67-es iskolai évet. Reméljük, a tervekből gyakorlat is lesz, hiszen az iskola mindannyiunk szívügye.

Nikolényi István